prof. zw. dr hab. Emil Tokarz
ul. Kopydło 113
43-460 Wisła
tel. 727 711 706
e-mail: etokarz@gmx.co.uk

Ocena
rozprawy habilitacyjnej, osiągnięć i aktywności naukowych, dydaktycznych i organizacyjnych pani dr Joanny Satoły-Staśkowiak w związku z wnioskiem o nadanie Jej stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa

Pani dr Joanna Satoła-Staśkowiak jest absolwentką łódzkiej slawistyki. W roku 2001 ukończyła studia slawistyczne na Wydziale Filologicznym UŁ w zakresie filologii południowosłowiańskich uzyskując magisterium na podstawie rozprawy nt. *Zdania z imiesłowami przysłówkowymi w „Panu Tadeuszu" i ich odpowiedniki w bułgarskim tłumaczeniu Błagi Dimitrovej*. W pracy, napisanej pod kierunkiem prof. dr hab. Małgorzaty Korytkowskiej, zajęła się problematyką translatorską.

Stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa Habilitantka uzyskała w 2007 roku na podstawie rozprawy doktorskiej pt. *Ekwiwalencje przekładowe czasów praeterytalnych w języku polskim a w języku bułgarskim*. Promotorami doktoratu byli profesorowie Stanisław Karolak i Roman Roszko.

Dodatkowo dokształcała się uzupełniając swoją wiedzę także z filologii polskiej, spec. nauczycielska (Wydział Filologiczny UŁ); administracji i zarządzania (Wyższa Szkoła Administracji i Zarządzania) i nowoczesnych systemów elektronicznych (Helsinki University i Helsinki School of Economics). Ponadto w 2005 r. uzyskała patent zawodowego nauczyciela mianowanego.

W ramach rozszerzania swoich umiejętności badawczych odbyła 16 staży i warsztatów naukowych w Bułgarii (Instytut Matematyki i Informatyki BAN, Instytut Języka Bułgarskiego BAN), w Finlandii (Helsinki University, Helsinki School of

Economics) oraz na Ukrainie (Instytut Lingwistyczno-Informatyczny UAN w Kijowie), por. zał. nr 4c.

Od 2006 r. Habilitantka związała się z Akademią Humanistyczno-Ekonomiczną w Łodzi osiągając określone osiągnięcia w zakresie organizacji nauki jako prodziekan kierunku dziennikarstwa i komunikacji społecznej oraz wicekanclerz uczelni, a od 2008 r. została zatrudniona w Instytucie Slawistyki Polskiej Akademii Nauk w Warszawie na etacie adiunkta.

Zainteresowania badawcze Habilitantki zasadniczo dotyczą polsko-bułgarskich badań konfrontatywnych. Skupiają się przede wszystkim wokół slawistycznej problematyki językoznawczej wyraźnie wydzielonej w określone kręgi zagadnień z zakresu: przekładoznawstwa, leksykologii i językoznawstwa stosowanego (por. *Wykaz opublikowanych prac naukowych*...w załączniku nr 3).

Na całościowy dorobek Jej pracy badawczej składają się: **2** oryginalne autorskie opracowania monograficzne (*Polsko-bułgarskie odpowiedniości przekładowe czasów przeszłych*, Instytut Slawistyki PAN, Slawistyczny Ośrodek Wydawniczy, Warszawa 2010 oraz *Najmłodsza leksyka polska i bułgarska*, Slawistyczny Ośrodek Wydawniczy, Warszawa 2015); **1** słownik współautorski (z V. Koseską-Toszewą i L. Dimitrovą - *Współczesny słownik bułgarsko-polski*, Slawistyczny Ośrodek Wydawniczy, Warszawa 2014) , **15** autorskich artykułów naukowych (por. załącznik nr 3 w *Wykazie opublikowanych prac*... II A poz. 1, 2, 6, 10, 12; II B poz. 3, 4, 5, 9, 10, 14, 16, 19, 20, 22); **15** współautorskich artykułów naukowych (por. tamże załącznik nr 3 II A poz. 3, 4, 5, 7, 8, 9, II B poz. 6, 7, 8, 11, 12, 13, 15, 17, 18,); **1** współredakcja z D. Roszko tomu naukowego (*Semantyka a konfrontacja językowa*, t. 5 jubileuszowy, Instytut Slawistyki Polskiej Akademii Nauk, Slawistyczny Ośrodek Wydawniczy, Warszawa 2015); **3** recenzje naukowe (poz. 11, 13 i 21); kilkanaście tłumaczeń z języka bułgarskiego na polski (zał. nr 3. V. A.) oraz opracowanie korpusów językowych powstających w ramach projektu europejskiego CLARIN-PL http://clarin-pl.eu/ (*Common Language Resources and Technology Infrastructure*). Ponadto na druk oczekuje kilka rozpraw naukowych (zał. nr 3. V. B.).

Należy tu podkreślić, że znaczna część artykułów opublikowanych w czasopismach naukowych znajduje się w bazie *Web of Science* lub na liście *European*

Reference Index for the Humanities. Habilitanka zanotowała 46 cytowań w oparciu o *Harzing's Publish or Perish* i 4 pozycje w *Index Hirscha*.

Na podstawie analizy publikacji, właściwie wszystkich wydanych po uzyskaniu stopnia naukowego doktora, można stwierdzić, że generalnie przedstawiają one badania konsekwentne, oparte na solidnym opanowaniu zagadnień teoretyczno-językoznawczych i metodologicznych. Nieomalże wszystkie prace odznaczają się dojrzałością badawczą. Habilitantka podejmuje się interesującej tematyki, mało lub zupełnie nieopracowanej do tej pory, koncentrując się wokół pewnych zagadnień, uznanych za istotne dla badanej problematyki. W pracach ukazuje nie tylko interesujące rozwiązania, ale też i wielorakie możliwości metodologiczno-badawcze oraz poznawczą przydatność poszczególnych propozycji współczesnego opisu językowego. Dorobek naukowy pani dr Joanny Satoły-Staśkowiak jest znaczący i wartościowy.

Po uzyskaniu stopnia doktora Habilitantka wzięła udział w 2 grantach europejskich - *Mondilex i Clarin* (por. załącznik nr 4b punkt III), uczestniczyła lub uczestniczy w 6 międzynarodowych projektach naukowych, przy tym w dwóch pełni funkcję kierownika projektu (por. załącznik nr 3. III).

Pani J. Satoła-Staśkowiak bierze czynny udział w komitetach redakcyjnych i radach naukowych czasopism (por.: . *Semantyka a konfrontacja językowa*, od 2013 roku, Slawistyczny Ośrodek Wydawniczy w Warszawie t. 5 - redaktor naczelna; *Południowosłowiańskie Zeszyty Naukowe. Język - Literatura – Kultura*, od 2014 roku, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego - członek rady programowej; *Slavia Meridionalis* od 2015 roku, Slawistyczny Ośrodek Wydawniczy w Warszawie - członek zespołu redakcyjnego oraz w *Konsorcjum naukowym Sieć 2* związanym realizacją projektu CLARIN. Jest także członkiem: Rady Naukowej Instytutu Slawistyki PAN, Polskiego Towarzystwa Językoznawczego, Computational Linguistics Applications oraz wiceprezesem Fundacji Slawistycznej.

Habilitantka współpracuje w ramach bilateralnych umów międzynarodowych z zespołami (por. zał. nr 4b):

1. Instytutu Języka Bułgarskiego BAN kierowanym przez prof. Svetlę Koevą w zakresie badań nad najnowszą leksyką polską i bułgarską, a od 2015 r. jest kierownikiem polskiego zespołu;

2. bułgarskich leksykografów (pod kierunkiem prof. D. Blagoevej opracowuje słownik bułgarsko-polski, ponadto przygotowuje projekt *Leksykalne wykładniki organizacji tekstu i zdania na materiale paralelnego korpusu polsko-bułgarskiego*);

3. Instytutu Matematyki i Informatyki BAN (prace nad *Eksperymentalnym słownikiem bułgarsko-polskim online*);
4. Instytutu Lingwistyczno-Informatycznym Ukraińskiej Akademii Nauk (projekty: *Baza terminologii lingwistycznej podstawowych (uniwersalnych) kategorii semantycznych - Linguistic Terminology Database of Basic (Universal) Semantic Categories* oraz *Polsko-ukraińskie i ukraińsko-polskie paralele leksykalne - Polish-Ukrainian and Ukrainian-Polish corresonding lexis*);
5. Instytutu im. A. A. Kharkevicha Rosyjskiej Akademii Nauk;
6. Instytutu Slawistyki Jana Stanisława Słowackiej Akademii Nauk;
7. Instytut Językoznawstwa Ľudovíta Štúra Słowackiej Akademii Nauk;
8. Instytut Jožefa Štefana w Lublanie.

Nie bez znaczenia jest Jej aktywny udział w międzynarodowych konferencjach naukowych, sympozjach i spotkaniach warsztatowych zagranicznych i krajowych, na których Habilitantka wygłosiła 27 referatów, (por. załącznik 3. IV).

Zwieńczeniem naukowej aktywności dr Joanny Satoły-Staśkowiak jest opublikowana monografia nt.: *Najmłodsza leksyka polska i bułgarska*, Instytut Slawistyki PAN, Warszawa 2015. Autorka z powodzeniem przeprowadziła w niej wieloaspektową analizę najmłodszej leksyki polskiej i bułgarskiej (głównie neologizmów derywowanych od nazw pospolitych) występującej w tekstach reprezentujących język ogólny (język literacki i potoczny) oraz środowiskowy (zawodowy, młodzieżowy), starając się dać w miarę pełny opis stanu współczesnego obu języków oraz ich bieżących tendencji rozwojowych (podobieństw i różnic, zakresu i kierunków modyfikacji leksyki, a także określenie stopnia wpływów na nie języka angielskiego).

W interesujący sposób pokazała kierunki rozwoju dwóch współczesnych, mocno od siebie zróżnicowanych, języków słowiańskich (polskiego i bułgarskiego) w komunikacji językowej. Przeanalizowała szereg procesów związanych ze wzbogacaniem, modyfikowaniem, skracaniem czy zubożaniem ich zasobów leksykalnych, przy

uwzględnieniu typowych zjawisk systemowo-analitycznych. Omówiła procesy neosemantyzacji, internacjonalizacji. Opisała semantyczno-leksykalne możliwości adaptacyjne wybranych, nowych jednostek w obu językach. Wyskazała różnice między neologizmami a okazjonalizmami. Zaproponowałam autorski ich podział ze względu na wspólne pola leksykalno-semantyczne wyodrębniając dziewięć grup tematycznych. Scharakteryzowała ich zróżnicowanie, wskazała także na cechy wspólne. W końcowej partii książki (część IV) został załączony *Wykaz haseł wybranych polskich i bułgarskich neologizmów*, które nie są tożsame ze spisem polskich neologizmów i ich odpowiedników w języku bułgarskim.

Tego typu publikacje z powodzeniem zapełniają lukę profesjonalnych opisów procesu dostosowywania się współczesnego języka do dynamicznego rozwoju cywilizacyjnego naszych czasów. Monografia posiada logiczną i zwartą kompozycję. Zaproponowane w rozprawie rozwiązania i wnioski mogą stanowić kreatywną podstawę do dyskusji naukowej. Odznaczają się one dojrzałą refleksyjnością oraz systematyczną penetracją myśli językoznawczej. Autorka podjęła się trudnej i bardzo aktualnej tematyki, koncentrując się wokół nowych zagadnień. Uważam, iż monografia pani dr Joanny Satoły-Staśkowiak jest rozprawą bardzo rzetelnie, szczegółowo opracowaną i udokumentowaną. Sam wybór omawianej tematyki jest trafny metodologicznie i poznawczo inspirujący, a zarazem istotny dla badań lingwistycznych. Podejmuje oraz rozwiązuje ważny, współczesny temat badawczy, jest pozycją wartościową i w pełni spełnia warunki stawiane rozprawom habilitacyjnym.

Przegląd całego dorobku naukowego pani dr Joanny Satoły-Staśkowiak, a w szczególności podoktorskiego, w części opublikowanego w językach obcych, nie pozostawia wątpliwości co do tego, iż jest to dorobek dojrzały, bardzo często nowatorski, świadczący zarówno o wnikliwości badawczej Autorki przedstawionych tu prac, jak i o ambitnym podejmowaniu przez Nią interesujących problemów badawczych. Uzasadnieniem mojego przekonania jest przede wszystkim Jej dorobek i aktywność naukowa oraz czynny udział w działalności slawistycznego środowiska naukowego.

Nie sposób pominąć Jej wkładu w popularyzację nauki i kultur narodów słowiańskich, który wyrażał się: w publikacjach popularnonaukowych, publicystycznych i literackich, w organizacji wykładów i spotkań popularyzujących naukę, w udziale w

zespołach eksperckich i konkursowych oraz wykonywanych ekspertyzach dotyczących przekładów (por. szczegółowo zał. 4d).

Na podkreślenie zasługują także osiągnięcia dydaktyczne pani dr Joanny Satoły-Staśkowiak. Jej zajęcia dydaktyczne dotyczące szeregu przedmiotów slawistycznych i ogólnych (seminarium językoznawcze nt. *Analiza stylistyczno-językowa tekstów, poprawność i sprawność komunikacyjna, pragmatyka językowa - język w prasie, radiu, telewizji, Internecie*, lektorat języka polskiego dla studentów programu ERASMUS oraz wykładów, konwersatoriów, ćwiczeń na filologii polskiej, pedagogice, dziennikarstwie i komunikacji społecznej w Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi z zakresu współczesnego językoznawstwa, kultury i stylistyki języka polskiego, semantyki językowej, wiedzy o komunikacji językowej, funkcji języka w dyskursie medialnym, społecznego i kulturowego zróżnicowania polszczyzny, kodów i subkodów języka, komunikacji międzykulturowej) cieszą się uznaniem i zainteresowaniem wśród studentów.

Habilitantka uczestniczyła także w procesie nadawania stopni jako współpromotor (opiekun pomocniczy pracy doktorskiej mgr Kamili Stempel-Gancarczyk - Instytut Slawistyki PAN) oraz jako promotor, a także recenzent kilkudziesięciu prac licencjackich i magisterskich z językoznawstwa współczesnego.

Konkluzja:

Stwierdzam, że osiągnięcia i aktywność naukowa, organizacyjna, dydaktyczna, popularyzatorska i tłumaczeniowa pani dr Joanny Satoły-Staśkowiak stanowią istotny wkład szczególnie w językoznawstwo polskie i południowosłowiańskie, a Habilitantka spełnia wymagania stawiane przez *Ustawę* w sprawie nadania stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa.

prof. dr. hab. Emil Tokarz

W Wiśle, 11. 08. 2016 r.